

דעת זקנים

עלון שבועי להגדלת ורוממות התורה ולומדיה, והחדרת השקפה טהורה ואמתית לכל אחד מישראל

בנשיאות מורנו הרב חיים רבי שליט"א

גליון מס': 366 פרשת: שמיני שבת קודש כ"ח ניסן תשפ"א (10 באפריל 2021 למניין)

כניסה	18:46	19:44	ציאה	20:20	ר"ת
תל-אביב	18:29*	19:42		20:23	
ירושלים	18:36	19:44		20:20	
חיפה	18:45	19:43		20:19	
באר שבע					

*לנוהגים 40 דק' 10:09

"לכה דודי לקראת כלה, פני שבת נקבלה"

המשא המרכזי

מורנו הרב חיים רבי שליט"א

אמונה בהשגחה פרטית בשלמות

אשה טובה שילדה את הבת השביעית - בת שבע - ואין להם עדיין בנים, זה משמים.

גשפך כוס קפה על השולחן ונעשה נזק לספרים, המחברות והמכתבים, זה משמים.

עצר כרגיל על פי החוק ברמזור אדום, וקיבל צעקות, וגם חקירת משטרה, זה משמים.

החליק הכוס מידו, וגשפך המשקה על בגדיו המכובדים, מגיע לו, זה משמים.

קיבל תודה על מעשה טוב אחרי שנה, או שקיבל מתנה אחרי שנה, זה משמים.

מורה בתלמוד תורה וכן גנת שקיבלו צעקות מההורים והתביישו ברבים, זה משמים.

שני אוטובוסים של 'אגד' שהתנגשו זה בזה, וכתוצאה מכך ששים פצועים (כ"א מרחשון תשע"ז), זה משמים.

הורים שהתעללו בילדיהם, וכעת הילדים סובלים נפשית, צריך למחול להורים, משום שזה משמים.

שריפות ביערות בצפון, והיום בחולון (כ"ג מרחשון תשע"ז) על ידי שונאי ישראל זה גזירה משמים. ועיין בגמרא שבת (ק"ט) בעוון חילול שבת קודש פורצת דליקה.

טעות בכתיבת הכתובה, בתאריך או במיקום החופה וכיוצא בזה, זה משמים.

טלפון המטריד ומפריע בתפילה, יש בזה עוון גדול, והציבור סובלים מכך, זה משמים.

מי יהיה חזן בתפילה, פלוני מאריך הרבה, פלמוני מקצר, קול ערב וכו', זה משמים.

החזן מאריך יותר מדי בתפילת העמידה, והציבור והחכם מחכים ומצטערים, זה משמים.

שידוך מצוין שנפסק ונעשה נזק, בעיות וצער גדול, זה משמים.

היה חור בכיס ונפלו מעותיו והפסיד, לא בגלל הנזק שבכיס נפלו המעות, אלא גזירה משמים שיפסיד, זה משמים (הרב מנחם זע"ל).

עני שאוסף צדקה ואינו עובד, משמים מכבידים עליו שלא יעבוד, אלא יבקש צדקה (בכניסות זע"ל).

נוסע בכביש והגיע לרמזור ונעשה אדום, וכתוצאה מכך הוא מתעכב זמן רב, זה משמים.

מחכים לאוטובוס והוא אינו מגיע, ואין מונית ואין כלום, זה משמים.

אשה שהתעברה מיד לאחר הלידה השביעית, וצערה גדול מאוד, זה משמים.

ישנם עיכובים בהריון, אין זה בגלל בעיות כפוריות, אלא גזירה משמים. וכמו שאמרה שרה אימנו ע"ה (בנאשתי טז, ט) 'עצרני ה' מלדת'.

השידוכים מעוכבים והזמן רץ, הכל גזירה משמים, ויש להמשיך ולהרבות בתפילה.

ביקש מהמשפחה להקיץ אותו משנתו כשיגיע זמן מנחה, והם שכחו, זה משמים.

ביזוהו, היכוהו, גזלוהו, השפילוהו וכו', זה משמים, כמו שכתוב (שמשל כ טז, ט) 'ה' אָמַר לו קָלֵל'.

גם השכחה - בהשגחה

עוד דבר נוסף מסופר בפרשתנו, על משה רבנו ע"ה אשר שכח את ההלכה שאסור לאונן לאכול קרבן שעיר של ראש חודש, ואהרון אחיו הזכיר לו. והפסוק אומר (ויקרא י, ט): 'וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּיטֹב בְּעֵינָיו', כלומר, שמעתי ההלכה מה' יתברך ושכחתי (פי' זכחתי) (ק"א). והתרגום יונתן בן עוזיאל מפרש שמשה רבנו הוציא כרוז בכל מחנה ישראל 'אני משה שכחתי, ואהרון אחי הזכיר לי', ובודאי זה משמים שהשכחו ממנו ההלכה, והכל בהשגחה פרטית משמים. וכן קרה לחזקיה המלך שעשה כבוד שמים, וכיתת את נחש הנחושת שעם ישראל היו נכשלים בו, ואמרו עליו בגמרא (תולין ז) מקום הניחו לו אבותיו להתגדר בו, כלומר, משמים השכחו מהמלכים והחכמים עד שחזקה המלך יבוא ועשה זאת. וזה בהשגחה פרטית משמים, משה רבנו ע"ה שוכח ואהרון זוכר, חזקיה המלך זוכר והחכמים - היושפט ואסא מלכי יהודה - שוכחים.

"משפטך תהום רבה"

עוד מסופר בפרשתנו, על העופות הטמאים שאסור לאכלם, ואחד מהעופות נקרא שֶׁלֶךְ, וכמו שכתוב בפסוק (סס י"ח, ט): 'וְאֵת הַפֶּסֶק וְאֵת הַשֶּׁלֶךְ וְאֵת הַגִּנְשֹׁף', ופירש רש"י שֶׁלֶךְ - שולה דגים מן הים. ובגמרא (תולין סג) מסופר על רבי יוחנן שכשהיה רואה את עוף השֶׁלֶךְ שמזנק מהאוויר מגובה עצום אל תוך הים, ושולה דג ולוקח אותו בין רגליו וטס איתו למעלה, שמכאן רואים איך שה' יתברך ממציא בהשגחה פרטית לעוף הנמצא בגובה רב דג הנמצא בתהום רבה, והיה קורא על זה את הפסוק (תהלים לו, ז): 'מִשְׁפָּטְךָ תְּהוֹם רַבָּה'. ופלא הוא כיצד הדג אינו מחליק מרגליו של השֶׁלֶךְ (שכלל בע"ז), אלא שכמובן הכל משמים.

דוגמאות מעשיות של השגחה פרטית

לכבוד ה' יתברך, שכולנו מאמינים באמונה שלימה שיש בורא לעולם, וגם מנהיג את העולם כל רגע ורגע בהשגחה פרטית, כי הוא גדול - אין סוף ברוך הוא, מצוה עלינו לכתוב לעצמינו דוגמאות מעשיות של השגחה פרטית. ויש בזה כבוד שמים, וכדלהלן. והפסוק בתהלים (ק"ג ג) אומר: 'דָּעוּ כִּי ה' הוא אֱלֹהֵינוּ', כלומר, 'הודעה חשובה - ה' יתברך הוא המנהיג של את העולם!'

ולהלן כמה דוגמאות מעשיות של השגחה פרטית:

- לא הצליח במבחן, אף שלמד מצוין, זה משמים.
- שכחה לעשות בדיקת הפסק בטהרה, וכתוצאה מכך הפסידה יום, ואחר כך הגיע שבת וחג, זה משמים.
- קם בבוקר מאוחר לתפילה, ודבר זה שישב לו את כל היום, זה משמים.
- קבע עם אנשים, והוא מצדו הגיע בזמן, אולם הכל סגור ואף אין מענה בטלפון, זה משמים.
- שביתת בעלי מלאכה, ועיכובים להשיג לחם וחלב, עיכובים בנסיעות, עיכובים בטיפולים בבתי חולים וכן עיכובים של עובדי מדינה, זה משמים.

הנה עדיין יש לנו את ההארה של חודש ניסן - חודש האמונה - ובעיקר אמונה בהשגחה פרטית שקיבלנו מתנה ביציאת מצרים, להבין, להשכיל ולהרגיש במציאות ממש את ה' יתברך כל רגע ורגע, שאוהב אותנו ויודע מה טוב עבורנו. וכל מה שרואים, שומעים, מרגישים, סובלים, מצטערים, חוששים ומפחדים, הכל משמים, הכל מלמעלה והכל מה' יתברך, ויש לחשוב ולכוין כך ממש כפשוטו. ובה שאדם מסדר את עצמו עם האמונה, הוא מרוויח מצוה כל רגע ורגע, ואין לך מצוה גדולה יותר מאשר להיות איש אמונה תמיד.

וכידוע מרבנו הגדול בעל חובות הלבבות שחי לפני כאלף שנה, שכותב בשער יחוד המעשה (פ"ד), שהעושה מצוות לפני אנשים ומדקדק בעשייה בכדי למצוא חן בעיניהם, ואינו מכוין לעשות כן לפני ה' יתברך, הרי זה שקר וצבוע, והרי זה דומה לעובד עבודה זרה, ע"ש. ויש ללמוד מכאן גם למי שלא רואה השגחה פרטית, ומסביר כל פרט בחייו - בחיי היום יום - לפי השכל, שזה ממש עבודה זרה, רחמנא ליצלן. וכאשר חושב שפלוני הוא זה שמזיק לו, ואלמוני הוא זה שמפריע לו, ופלמוני הוא זה שמלחיץ אותו, הרי זה עובד עבודה זרה. וצריך לדעת, להבין ולהשכיל שהכל בהשגחה משמים, גם כאשר נראה שזה על ידי אנשים מסוימים וכדלהלן מפרשת השבוע.

גם הסתר פנים הוא בהשגחה פרטית

בפרשת השבוע, פרשת שמיני, מסופר על נדב ואביהוא, בניו של אהרון הכהן, שמתו ביום הקמת המשכן, יום מיוחד שבו ירדה שכינה משמים לישראל, וזכו כולם להיות נביאים. ולכאורה צריך להבין כיצד זה משמים לא השגיחו עליהם שלא יכשלו באש זרה, והרי הפסוק אומר (שמשל ח ג, ט): 'רַגְלֵי חֲסִידָיו יִשְׁמְרוּ', ולמדו מכאן חז"ל הקדושים (וימח לה) שה' יתברך שומר על הצדיקים מעבירות, ע"ש ועוד, הרי ה' יתברך הוא ארך אפיים, וכיצד אם כן נענשו מיד על עוון אחד בלבד? אלא שמבאר רבנו אור החיים הקדוש, שכאשר יש עונש משמים על עבירה מסוימת אז אין השגחה פרטית בשלמות על האדם, משום שיש עליו דינים. וממילא כאשר חטא העגל של אהרון מעורר את הדין, משמים לא שמרו עליהם, ובמקום השגחה פרטית היתה הסתרה, כלומר, השגחה פרטית להכשילם, וממילא נכשלו ומתו על אש זרה. ואף אהרון נענש על שהם מתו כתוצאה מהרושם שנשאר מחטא העגל. ואף שנדב ואביהוא לא חטאו בחטא העגל, אלא חטאו באש זרה כאמור, מכל מקום מכיון שזה בגדר הורו הלכה בפני רבם, והיה חסר כאן מידת הענוה, באופן כזה אין אריכות אפיים, והדברים נוראים! ועיין בספר ברכת פרץ על התורה לרבנו הסטייפלר זיע"א, ותהנה. ואיך היה אומר רבנו הבעל שם טוב זיע"א על הפסוק (תהלים טז, ח): 'שְׁוִיתִי ה' לְנֶגְדֵי תַמִּיד', שלפעמים נראה שה' יתברך נגדי ולא שומר עלי, וזה באמת משמים לפי מעשיו הרעים.

התכוננת? לא יאמן עד כמה הכל תלוי בדבר השולי הזה!

להתענג על ה'

הרב אליהו רבי ראש הכולל

ומסוגלים לכך, הרי שבשנה זו נגביר את עוצמת 'עמל התורה' ונבצע זאת אף מעבר ליכולות הרשמיות.

אם בשנה החולפת, שעה של לימוד תורה היתה מבחינתנו ארבעים וחמש דקות מתוך אותה שעת איכות, כאשר רבע שעה נוספת "הוקדשה" לשיחת ריעים ולטעימות... הרי שהשנה נעשה הכל בכדי ששעה תהיה בעלת שישים דקות בדיוק, לא פחות.

קבלת התורה מתחדשת מידי שנה והיא קבלת התורה העכשווית והאמיתית שלנו. אותה קבלת התורה תלויה אותנו למשך שנה נוספת, כאשר בסופה, בחג השבועות הבא, נשכיל ונעמיק את הבנתנו בקבלתה של התורה ובקידום אורח חייו להנחייתיה המחיות ביתר מסירות נפש.

דבר מדהים, מופלא ומיוחד מופיע בגמרא הקדושה במסכת נדרים (ח' ע"ג), וכה לשון הגמרא הנאדרת:

"אין גיהנם לעולם הבא, אלא הקדוש ברוך הוא מוציא חמה מנרתיקה, צדיקים מתרפאים בה ורשעים נידונים בה. שנאמר: 'וְיָרְחָה לָכֶם יְרֵאִי שְׁמֵי שָׁמַיִם צִדְקָה וּמִרְפָּא בְּכַנְפֵיהֶּ' (מלבי"ם, כ'). והרשעים נידונים בה, שנאמר: 'כִּי־הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בְעֵר פְּתוּר וְהָיוּ כְלֵי־זָדוֹן וְכָל־עֲשֵׂה רָשָׁעָה קֵשׁ, וְלֹהֵט אֹתָם הַיּוֹם הַבָּא, אָמַר ה' צְבָאוֹת' (ס"ג, ט"ו)".

וכאן לכאורה נשאלת השאלה, איך יתכן שאותה השמש תהפוך מצד אחד את הצדיקים למאושרים יותר, בעוד שבאותן קרניים ובאותה רמת חום יתפכו הרשעים למפויחים? ואם נוסף על זה את דברי הרמב"ם: "אל יעלה על הלב שבימות המשיח יבטל דבר ממנהגו של עולם, או יהיה שם חידוש במעשה בראשית, אלא עולם כמנהגו נוהג" (הלכות מלכים פרק י"ג), הרי שלכאורה אותה שמש היא בעצם השמש שאנו מכירים היום רק במעלות חום גבוהות יותר, ואם כך איך יתכן שמצד אחד תהפוך אנשים למאושרים, ומאידך תאמלל את חיייהם של האחרים?

והתשובה על כך, מורי ורבותי, לעניות דעתי, מדהימה, מפעימה, מלמדת ומחנכת ואמורה לשנות את אורחות חייו של כל אחד ואחד מאתנו מכאן ועד לעתיד לבוא:

לעתיד לבוא, לאחר בוא משיח צדקנו ובניית בית קדשנו ותפארתנו, יגביר בורא העולם את מעלותיה של השמש הנוכחית בכמה מעלות נוספות, משהו שיתן תחושה חמה הרבה יותר מימי השרב אותם אנו חווים מידי פעם בחיינו בעולם הזה. הצדיקים, מיד כאשר יחושו בחום הכבד, יפתחו את כפתורי החליפות, ירופפו את קשר העניבה, יישאו עיניים למרום ויודו לבורא העולם על השמש המיוחדת והמדהימה, אשר בודאי, אם קרניה נשלחות על ידי בורא העולם בחום רב כל כך, טומנת היא בחובה מרפא המשולב בוויטמינים ומינרלים שיכולים להיווצר אך ורק בקרני שמש חמימות כל כך. עצם התחושה והאהבה אותה ירעיפו הצדיקים על בורא העולם כ'מחזיר אור' לאהבה העצומה אותה חשים הם ממנו, יגרום לכל מחלה, יגון ואנחה לסור מגופם ונפשם ובהם יקוים הכתוב: "שָׁמַשׁ צִדְקָה וּמִרְפָּא בְּכַנְפֵיהֶּ".

הרשעים, לעומתם, בשעה בה יחושו בחומה החדש והמטפס של השמש, מיד יתלוננו על המזגן שלא משפיע, על הרכב הוביט שהפכו לתנורים, על מזג האוויר שלא נענה לתחושותיהם ולתאוותיהם. הם יאשימו את כל הסובב, כולל את הטבע ואת מי שיצר אותו, בחום האופף אותם. הם יתגרדו, יכעסו וימיטו על גופם ונפשם כמו ידיהם את כל הייסורים האפשריים. התוצאה של מלחמה אישית זו תהיה ללא ספק אירוע מוחי או התקף לב...

כי האדם הוא הגורם לעצמו להירפא מכל הסובב אותו או לחלות מכך. האדם הוא הגורם לעצמו להיות בריא יותר בעקבות הרוח החמה הנושבת לעברו, או חולה הרבה יותר בדיוק בעקבות אותה הרוח.

אבל החידוש העצום פה הוא, שגם זה שייך להכנה. כלומר, הרי ברור לכולנו שאדם גם אם יקיים את מצוות ה' המעשיות ויקפיד על קלה כבחמורה, אילו לא ישיכל לחזק את עצמו באמונה ולהביץ עד כדי תחושה ממש עד כמה כל מה שעובר עליו הוא על ידי ה' יתברך ובהשגחתו האישית והכל לטובה, גם הוא יתלונן על אותה שמש ויהיה עלול, חלילה, להינזק ממנה. הכח הגדול ליהנות מאותה שמש לעתיד לבוא תלוי בהכנה הנכונה ובהכנה הראויה כבר מימים אלו ממש - ימי טרום הגאולה - בהם יאמן כל אחד את עצמו ואת בני ביתו לקבל באהבה כל מעלה וכל חיסרון המשיגרים אליו הישר מ'לשכתו' של בורא העולם האוהב אותו כל כך והיודע טוב יותר ממנו מהו הדבר הטוב ביותר והמתאים בעבורו.

בדיוק כמו שמהותו של הצדיק והרשע לא תיקבע לעתיד לבוא אלא דוקא בימים אלו בהם נמצאים כולנו בסבך הניסיונות ומוטל עלינו להתגבר על היצר

שלום וברכה מורי ורבותי!

אם היינו שואלים כל אחד מאחינו האהובים מבני עם ישראל ברחבי הארץ והעולם: "איך עבר עליך ליל הסדר?", היינו מקבלים מגוון רחב מאד של תשובות. יהיו כאלה שיאמרו שזה היה ממש קצר וקולע, משהו במימדים של לקרוא את ההגדה, לטעום מסממני הסדר, ולעלות על היצועים מנופחים מכוזייתות המצות חותכות ושם וממעי, הטובעים בחלל הקרס בברכת יין תוצאת ארבעת הכוסות...

לעומתם, יהיו אחרים שיצינו בפנינו את המאכלים המיוחדים והמגוונים אותם הכינה עקרת הבית לרגל היום המיוחד הזה. הם יספרו לנו על מנות פתיחה, מנות ראשונות, עיקריות ואחרונות. הם ירבו בפירוט הסלטים והטעמים, ולא ישכחו לציין את כמיות ומגוון המשקאות על סוגיהם ומחלקותיהם.

אחרים יקדישו מעט מאד זמן ל'שולחן עורך', ויספרו לנו על ערב של 'סמינר חיזוק ואמונה' בו השתתפה כל המשפחה על פלגיה וגיליה, התחזקות אמיתית מראש המשפחה שביאר ופירט כל מאמר בהגדה לפרטי פרטים, ולשייכות אישית של כל אחד מבני המשפחה ברמתו בחיי היום יום.

בבתים אחרים יספרו לנו שבכלל כל הבחורים, הנערים והילדים בתורם קראו קטע מההגדה, ביארו אותו, הרחיבו והעמיקו, ואף חידשו חידושי תורה בשם של גדולי ישראל, ואפילו חידושים אישיים שהתחדשו להם לאחר עיון מעמיק בדברי ההגדה.

מה שיאחד את כל התשובות הוא דבר אחד: כל אחד יפרט וירחיב על אותם פרטים אשר זכה להתכונן אליהם כיאחד מבעוד יום ואפילו מבעוד שבוע. כי רק לפי ההכנה מתקבלת ההצלחה, הכנה גשמיית תוביל להצלחה גשמיית, בעוד הכנה רוחנית תוביל להצלחה רוחנית.

בעוד אותם הרואים את מצות היום דוקא ב'שולחן עורך', משקיעים את מיטב ומירב המאמצים ברכישת כל מוצרי היסוד והפיקתם לחגיגים ברמות 'קולינאריות' שיכולות להתחרות בטובי השפים. הרי שהאחרים שרואים את מצוות 'מגיד' כעיקרו של לילה, ישקיעו את מהלך כל השבוע כולו בהם ובבני המשפחה בהכנת חידושי תורה, פניני מוסר והברקות המשליכות על חיי היום יום של כולנו, במהלך כל הימים שיקדמו לסדר.

ואמנם, ישנם בתים שיצליחו לשלב בין שתי ההכנות הללו. בעוד האם ובנותיה יטרחו סביב מטעמי ה'שולחן עורך', יעמלו האב ובניו על מנעמי ה'מגיד'.

ללמדך, שאין תוצאה שנקבעת ללא קשר להכנה. תוצאה טובה מעידה על הכנה טובה עוד יותר, ואילו תוצאה בינונית מעידה על הכנה בינונית. נכון הדבר בליל הסדר, ונכון הדבר בכל אחד מפרקי חיינו יום יום ושעה שעה.

"טוב אַחֲרֵית דְּבָר מְרֵאשִׁיתוֹ" (הלכות ט"ז). הפשט השייך אלינו הוא, שטובו של סיום הדבר בהצלחה תלויה אך ורק בראשיתו. אם הראשית היתה נכונה וטובה, הרי שהיא תועיל לסוף ואחרית מוצלחים. לעומת זאת, אם ראשית הדבר תהיה בעצלתיים ובלא ההכנה הראויה, הרי שזה ישתקף באחרית הדבר בצורה די ברורה.

בפרשתנו אנו קוראים על היום השמיני שבסיום ימי המילואים. בהם הכין משה רבנו את אהרן ובניו לעבודת הקודש. מעבר לכך, נמצאים אנו היום עמוק בתוך ימי הספירה המכנינים אותנו ליום הגדול והקדוש - יום מתן תורה.

אם אנחנו מבינים שכל תוצאה תלויה בהכנה, הרי שדוקא ליום מיוחד כזה שבו כולנו מקבלים מחדש את התורה ומבהירים קבל עם ועולם שאיננו יהודים אך ורק בגלל שקיבלו אבותינו את התורה למרגלות הר סיני, אלא אילו היה בידינו והיינו שם בגופנו ממש, גם אנו היינו עומדים ומריעים ושואגים במלוא כוחותינו: "נעשה ונשמע" (שמות כ"ה, ז').

את הכח הגדול לקבלת התורה באהבה אנו יונקים מאותם ארבעים ותשעה ימים בהם אנו מכינים את עצמנו יום יום ושעה שעה לרגע הגדול והחשוב כל כך. ובדיוק כמו כל יום אחר מימי המועדים המלווים אותנו, איננו מאוירים לקבל את התורה שוב בשנה זו כשם שקיבלנו אותה בשנה שעברה, משום שלשם כך די היה לנו בחג השבועות דאשקד ולא היה צורך לחדש יום מופלא זה גם בשנה זו. אם זכינו בורא העולם לחג השבועות מידי שנה בשנה, הרי שדורש ומצפה הוא מכל אחד ואחד מאתנו לחדש משהו באותה קבלת התורה בשנה זו. לאמור, אם בשנה החולפת קיבלנו את הוראותיו והנחיותיו של בורא העולם בתורתו הקדושה בגדר "המלצה" בלבד, חלילה, הרי שבשנה זו נבין יחד עד כמה כתורת חיים כל הנחיותיה הן הנחיות הנוגעות לחיי נפש ממש.

אם בשנה החולפת התייחסנו ללימוד התורה כאל משהו שכדאי ומומלץ לנו לעשות בשעות הפנאי, או לפחות בזמן בו כחנו במותנו ואנו די עירניים

